

Питання практичного РБП є дуже важливим, так як може дати поштовх новим компаніям почати впроваджувати процеси реінжинірингу на підставі вже існуючої інформації підприємств, які його вже впровадили і продовжують впроваджувати РБП на даний момент. Результати SWOT – аналізу РБП говорять про те, що керівництво підприємства зараз може обрати в матриці SWOT поле СІМ, яке включає стратегію використання сил для реалізації можливостей, але керівництво підприємства треба замислитись над ліквідації погроз, які пов'язані з великим ступенем зношення основних фондів та енергозалежністю виробництва за допомогою впровадження РБП.

Література

1. Рубини призвал не бояться девальвации гривни [Електронний ресурс]: Режим доступа: <http://news.finance.ua/ru/~1/0/all/2010/10/20/213809.htm>
2. Реорганизация бизнес-процессов в торговых центрах: монография / [Садеков А.А., Азарян Е.М., Виноградова Е.В., Локтев Э.М., Саркисян Л.Г.] – Донецк: ДонДУЕТ им. М. Туган-Барановского, 2006. – 230 с.
3. Череп А.В. Реінжиніринг – філософія управління підприємством харчової промисловості: монографія / А.В. Череп, К.Л. Потопа, О.В. Ткаченко. – К.: Кондор, 2009. – 368с.
4. Москаленко В.П. Экономические новации: поиск и внедрение / В.П. Москаленко. – Суми: Довкілля, 2004. – 366с.
5. Москаленко В.П. Реорганизация управления предприятием и его финансово-экономической деятельностью / В.П. Москаленко, О.В. Шипунова // Проблемы і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць, Т.7. – Суми: Мрія, 2003. – с.91-96.
6. Оболенски Н. Практический реинжиниринг бизнеса: инструменты и методы для эффективного изменения / Н. Оболенски. – М.: Лори, 2004. – 367 с.
7. Павленко І.А. / Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України: монографія / І.А. Павленко. – К.: КНЕУ, 2007. – 248с.
8. Манжура О.В. Роль інтелектуальної власності в забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки при переході до економіки знань / О.В. Манжура // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. – Випуск 246. Том V. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – С. 1238-1246.
9. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: [стат. збірник]. – К.: Держкомстат України, 2008. - 108 с.
10. Гейць В.М. Національна доповідь «Соціально-економічний стан України: Наслідки для народу та держави» / [За заг. Ред. В.М. Гейця, А.І. Даниленка, М.Г. Жулинського, Е.М. Лібанової, О.С. Онищенко]. –К.: Знання, 2009. – 90 с.
11. Статистичний щорічник України за 2008 р.[стат. збірник]. – К.: Держкомстат України, 2008, 566с.
12. Паливода О.М. Критерії оцінки інновацій для вибору форм і методів державної підтримки / О.М. Паливода // Актуальні проблеми економіки №3 (81), 2008. – С. 38 - 42.
13. Балыкин В.Д. Положение о документировании бизнес-процессов ОАО «Сумское НПО им.М.В. Фрунзе» / В.Д. Балыкин, М.В. Кравченко. – Суми: СНПО Фрунзе, 2009. – 30 с.
14. Презентаційні матеріали по РБП структурних підрозділів ВАТ «Сумське НПО ім. М.В. Фрунзе» [Електронний ресурс]: за даними робочої документації— Назва з титул. екрану.

Рецензент докт. екон. наук, доцент Прокопенко О.В.

338.432.009.12

*Мазур Н.А., к.е.н., доцент,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський*

ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

Основною ознакою ринкової економіки є конкурентна боротьба, суперництво підприємців за одержання максимальних прибутків. В сільськогосподарському виробництві конкуренції притаманні відповідні особливості. В умовах виникнення і дії конкуренції в агропромисловому виробництві важливого значення набуває досягнення балансу між постачальниками і споживачами сільськогосподарської продукції. В останній час в Україні в результаті тривалої економічної кризи, що призвела до різкого зниження обсягів виробництва всіх видів сільськогосподарської продукції і стрімким зростанням цін на неї, значно скоротилося споживання населенням основних продуктів харчування.

Питанням конкурентоспроможності як економічної категорії присвячено безліч фундаментальних праць економістів-класиків А. Сміта, Д. Рікардо, С. Брю, К. Макконела, А.

Маршала та інших. Теоретичні та методологічні аспекти конкурентоспроможності підприємства, товару знайшли відображення в працях Л. Абалкіна, Я. Жаліло, Ф. Котлера, Ю. Полунєєва, М. Портера, С. Фішера тощо. Існуючі класичні визначення поняття «конкурентоспроможність» є теоретичною базою для подальших досліджень критеріїв оцінки цієї важливої складової розвитку підприємства, товару, галузі, регіону, країни [1]. Необхідність постійної адаптації до конкретних умов і вимог ринку вимагає удосконалення знань про методологію визначення рівня конкурентоспроможності, її основних факторів та складових.

Метою статті є виявлення пріоритетних виробництв і видів аграрної продукції України, що мають конкурентні переваги на світовому ринку.

Взагалі конкурентоспроможність є визначальним критерієм, що характеризує національну економіку і визначається нами через фактори ціноутворення, якості та ліквідності. Класично ці фактори розглядаються відносно чотирьох ієрархічних рівнів: держави, галузі, підприємства і товару [2].

Стосовно ліквідності, то її показники пов'язані з формуванням попиту та пропозиції на ринках сільськогосподарської продукції й визначаються через співвідношення між обсягами виробництва, споживання, імпорту та експорту.

Наприклад, ринок країн ЄС сформований за пропозицією майже по всій товарній номенклатурі сільськогосподарської та харчової продукції, за винятком насіння соняшнику. Так, рівень самозабезпеченості пшеницею в ЄС становить 115%, цукром – 113, яловичиною – 104, свининою – 107, тоді як насінням олійних – лише 12%. Тому конкурувати на цьому ринку при вступі у СОТ ми можемо виключно за рахунок ціни та якості.

Проблеми якості сільськогосподарської продукції мають інший порядок: це не тільки формування національних підходів до нових стандартів якості, але й розуміння якості сільськогосподарської продукції в контексті генетично модифікованих культур, що тісно пов'язано з менталітетом населення. Це також має зв'язок із проблемою споживання тваринницької продукції, виробленої на основі стимуляторів росту. Для України надзвичайно важлива і необхідна розробка нових стандартів якості на продовольчі товари, які відповідають вимогам СОТ, вдосконалення ветеринарно-санітарних та карантинних вимог, встановлення досить жорстких обмежень на імпорт транс генної й інших видів продукції, заборонених до ввезення згідно з вітчизняним законодавством. На нашу думку, реалізація такої концепції матиме як результат зростання конкурентоспроможності вітчизняних продовольчих товарів на внутрішньому ринку та, що не менш важливо, спонукатиме населення до вживання в їжу продуктів вищої якості [3].

Третім фактором конкурентоспроможності є ціна. Конкурентоспроможність української сільськогосподарської продукції за ціною зумовлюється порівняно низькою собівартістю її виробництва. Проте у майбутньому собівартість підвищуватиметься, оскільки зростатиме оплата праці, а вартість засобів захисту рослин, добрив, а також витрати на транспортування вже нині відповідають світовим (табл. 1).

Таблиця 1

Ціни виробництва основних видів сільськогосподарської продукції
у країнах Європи та в Україні у 2008 році, дол. за тону

Назва країни	Види продукції					
	М'ясо рогатих тварин	М'ясо свиней	Молоко коров'яче, цільне, свіже	Яйці курячі	Пшениця	Цукровий буряк
Австрія	4672,8	2241,2	569,8	2743,6	199,2	41,0
Бельгія	7041,0	1832,1	453,5	1172,7	250,6	45,4
Данія	3855,7	1978,8	552,9	2122,7	298,1	59,0
Фінляндія	3530,2	2109,4	637,2	1347,6	276,9	46,9
Франція	5200,3	1928,6	523,8	1540,0	232,9	44,4
Німеччина	4783,4	2152,7	487,8	2148,9	252,0	43,9
Греція	5200,1	3413,0	618,2	3276,4	346,3	46,7
Польща	3216,0	2161,1	424,6	1426,2	266,5	43,2
Іспанія	3033,8	2447,7	555,8	2047,7	308,1	46,9
Україна	3029,6	3427,3	392,0	1240,7	143,0	41,6

Те, що конкурентоспроможність українських продовольчих товарів на світовому ринку має переважно ціновий характер, підтверджується порівнянням світових цін з українськими експортними цінами для основних сільськогосподарських товарів, які переважають у вітчизняному експорті (табл. 2).

Як видно з табл. 2, лише для ячменю та сухого знежиреного молока (СЗМ) ціна українського експорту дещо досягала світової. Особливо значні розбіжності спостерігалися між цінами на цукор та яловичину.

Таблиця 2

Експортні ціни на деякі сільськогосподарські товари у 2005–2007 роках, дол. / тонну¹

Товар	Експортна ціна (в середньому за 2005-2007 рр.)		Відношення української експортної ціни до світової, %
	світова	ціна українського експорту	
Пшениця	185	151	81,6
Ячмінь	160 ²	153	95,6
Насіння соняшнику	400 ²	306	76,5
Соняшникова олія	798 ²	655	81,9
М'ясо рогатої худоби	4094	2383	58,2
Сир (з цільного коров'ячого молока)	4180	3195	76,4
Сухе знежирене молоко	2330 ²	2217	95,2
Цукор	2760 ²	1092	40,0

¹ Ціни розраховані на основі даних FAOSTAT щодо вартості та обсягів експорту окремих товарів

² ціни найбільших 20-ти експортерів світу

На нашу думку, однією з головних причин такої ситуації є те, що українська сільськогосподарська продукція часто експортується як така, яка має низький клас за якістю (хоча у багатьох випадках це не відповідає дійсності), внаслідок чого ціни на неї суттєво занижуються. Тому поліпшення якості поряд з іншими факторами є надзвичайно важливим для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках.

Крім факторів, які визначають конкурентоспроможність галузі та деяких товарів, доцільно також зупинитися на основних показниках, що використовуються для вимірювання конкурентоспроможності.

Більшість показників конкурентоспроможності базуються на інформації щодо обсягів зовнішньої торгівлі й призначені в основному для міжнародних зіставлень, хоча можуть використовуватися також для визначення конкурентоспроможності окремих регіонів, і визначаються для окремого товару або товарної групи. Оскільки конкурентоспроможність є відносною категорією, показники, що базуються на абсолютних величинах (частка ринку, обсяг експорту тощо), дають мало інформації про конкурентну позицію товару чи галузі у національній економіці. Більш інформативними є показники, які ґрунтуються на порівнянні одного сектора з іншими. Серед показників, що найчастіше використовуються зарубіжними вченими, варто виділити індекс відносної експортної конкурентоспроможності (Relative Export Advantage Index, RXA), індекс відносної залежності від імпорту (Relative Import Penetration Index, RMP) та індекс відносних торговельних переваг (Relative Trade Advantage Index, RTA) [4].

Індекс відносної експортної конкурентоспроможності визначають за формулою:

$$RXA_{ij} = (X_{ij} / \sum_{l,l \neq j} X_{il}) / (\sum_{k,k \neq j} X_{kj} / \sum_{k,k \neq l,l \neq j} X_{kl}),$$

де X – експорт; та k – вид товару; j та l – країни.

Індекс RXA визначають як відношення частки країни у світовому експорті певного товару до частки даної країни в світовому експорті усіх інших товарів. Специфічною рисою даного вимірника є те, що світовий експорт товару завжди визначають як суму експорту всіх країн, крім тієї, яку досліджують. Аналогічно із суми світового експорту виключають значення експорту того товару, що є предметом дослідження. Це дає змогу уникнути подвійного рахунку, коли експорт країни (товару) є і чисельником, і складовою знаменника. Цей аспект особливо доречний, якщо країна має суттєву частку в світовій торгівлі, і/чи досліджуваний товар становить значну частину світового експорту. Значення індексу RXA інтерпретується таким чином: якщо він більший за 1, країна має порівняльні переваги стосовно експорту товару, який розглядається, якщо ж $RXA < 1$, то це свідчить про конкурентні невідгоди.

Індекс відносної залежності від імпорту (Relative Import Penetration Index, RMP) дуже подібний до RXA з тією лише різницею, що тут до уваги беруть імпорт, який позначається як M:

$$RMP_{ij} = (M_{ij} / \sum_{l \neq j} M_{il}) / (\sum_{k, k \neq j} M_{kj} / \sum_{k, k \neq i, l \neq j} M_{kl})$$

Якщо значення індексу RMP більше за 1, то залежність від імпорту висока (має місце конкурентна невигода), якщо ж менше за 1 – низька (тобто існує конкурентна перевага).

Індекс RMP може бути дуже оманливим, оскільки його значення значно викривляється завдяки захисту внутрішнього ринку. В разі існування заборони на імпорт або заборонного рівня імпортного мита цей показник відобразитиме високий рівень конкурентних переваг, тоді як справедливим може бути протилежне. Подібний недолік притаманний також індексу відносної експортної конкурентоспроможності. Якщо, наприклад, країна є лише транзитною державою, RXA може відображати високий рівень конкурентних переваг, що не відповідатиме дійсності. З цього погляду важливо враховувати, що саме розглядається як експорт, оскільки, на жаль, при обліку і класифікації зовнішньоторговельних операцій існують значні відмінності між окремими країнами.

При розрахунку індексу відносних торговельних переваг до уваги одночасно беруть показники експорту та імпорту певного товару. RTA розраховують за формулою:

$$RTA_{ij} = RXA_{ij} - RMP_{ij}$$

де RXA_{ij} – індекс відносної експортної конкурентоспроможності i -того товару у j -тій країні;

RMP_{ij} – індекс відносної залежності від імпорту i -того товару в j -тій країні.

Позитивне значення даного показника вказує на відносні переваги у зовнішній торгівлі, негативне – на відносні невигоди.

Важливість використання одночасно експорту та імпорту при обчисленні конкурентоспроможності стає все більшою, зважаючи на зростання внутрішньогалузевої торгівлі. Це можна проілюструвати за допомогою простого прикладу. Припустимо, що RXA для i -того продукту в j -тій країні дорівнює 3, що підтверджує високий рівень конкурентоспроможності даного продукту. Однак значення RTA для того ж товару в тій самій країні дорівнює -1, відображаючи брак конкурентоспроможності. Причина такої невідповідності – наявність внутрішньогалузевої торгівлі: хоча експорт даного товару і досить значний, його імпорт навіть більший. Таким чином, розглядаючи одночасно експорт та імпорт, RTA є набагато досконалішим й інформативнішим вимірником конкурентоспроможності.

Проте при практичному використанні всіх трьох індексів виникають численні проблеми. Мінімальні значення індексів RXA та RMP обмежені нулем, тоді як максимальні не обмежені. RTA може бути як позитивним, так і негативним, відображаючи наявність чи відсутність конкурентних переваг, при цьому його мінімальне і максимальне значення також не обмежені. У той же час, якби зазначені індекси мали граничні значення, це полегшило б їх інтерпретацію, оскільки можна було б точніше визначити ступінь конкурентних переваг (чи їх відсутності). Крім того, при інтерпретації всіх трьох індексів можуть виникнути труднощі, якщо існують значні коливання між їхніми значеннями у різні роки внаслідок структурних змін в економіці, що характерно для більшості країн з перехідними економіками, у тому числі й України. Оскільки структура виробництва, зокрема в аграрному секторі, постійно змінюється, обсяги зовнішньої торгівлі продовольчими товарами у різні роки суттєво відрізняються.

Для того, щоб оцінити конкурентоспроможність вітчизняного сільського господарства, нами були розраховані індекси відносних торговельних переваг для деяких сільськогосподарських товарів, що є або були в минулому основними експортної спеціалізації України (табл. 3 та рис. 1).

Таблиця 3

Розрахунок індексів відносної експортної конкурентоспроможності та відносної залежності від імпорту деяких видів сільськогосподарських товарів України у 2005–2007 рр.¹

Товар	Індекс відносної експортної конкурентоспроможності - RXA			Індекс відносної залежності від імпорту - RMP			Індекс відносних торговельних переваг - RTA		
	2005р.	2006р.	2007р.	2005р.	2006р.	2007р.	2005р.	2006р.	2007р.
Пшениця	5,73	4,53	1,77	0,00	0,00	0,63	5,73	4,53	1,14
Ячмінь	21,32	30,28	17,49	0,00	0,24	0,57	21,32	30,04	16,92
Насіння соняшнику	1,25	7,33	13,73	4,09	6,14	4,80	-2,84	1,19	8,93
Соняшникова олія	36,73	56,50	53,66	0,03	0,00	0,22	36,70	56,50	53,44
Цукор	1,82	1,92	1,97	0,57	0,49	0,81	1,25	1,43	1,16
М'ясо рогатої худоби	4,00	0,94	2,63	0,00	0,00	0,00	4,00	0,94	2,63
Сухе знежирене молоко	4,59	4,72	2,78	0,00	0,03	0,04	4,59	4,69	2,74

¹ Розраховано на основі даних FAOSTAT щодо вартості та обсягів експорту та імпорту окремих товарів

Обраний період (2005-2007 рр.) дає змогу простежити динаміку зміни конкурентоспроможності цих товарів із часом.

Аналіз одержаних значень РТА дозволяє зробити кілька важливих висновків. По-перше, як видно з рис. 1, у 2007 році майже для всіх товарів, за винятком насіння соняшнику, було характерним значне зниження конкурентоспроможності внаслідок скорочення експорту, причиною чого є фінансова криза в Росії, куди спрямовується значна частка української сільськогосподарської продукції.

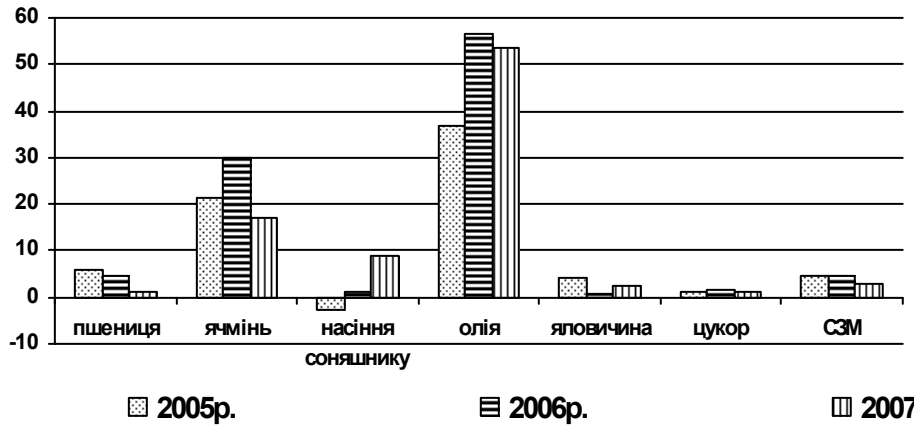

Рис. 1. Конкурентоспроможність деяких сільськогосподарських товарів в Україні у 2005–2007 роках, індекс відносних торговельних переваг РТА

Це свідчить про досить високу залежність України від кон'юнктури зовнішніх ринків і потребує пошуку шляхів диверсифікації експорту.

По-друге, позитивною обставиною є те, що у 2006 та 2007 роках всі товари, обрані для дослідження, були конкурентоспроможними на зовнішньому ринку, що підтверджує позитивне значення індексів РТА для вказаних товарів.

По-третє, судячи з величини РТА, найбільш конкурентоспроможною на світовому ринку є олія соняшникова, оскільки її частка в українському експорті у десятки разів перевищує аналогічну частку в світовому експорті. Значення РТА зросло з 37 до 57 протягом 2005-2006 років. Головною причиною зростання експорту олії виявилася дія експортного мита на насіння соняшнику, яка обмежувала його вивезення. Досить конкурентоспроможним є також ячмінь (значення РТА у 2006 році дорівнювало 30).

По-четверте, у всі роки конкурентоспроможним було виробництво пшениці. Хоча в структурі українського експорту сільськогосподарської продукції саме зернові становлять найбільшу частку, абсолютне значення РТА є досить невисоким. Це пояснюється тим, що поряд з експортом в Україні протягом досліджуваного періоду постійно мав місце й імпорт деяких видів зернових, зокрема пшениці. Крім того, для зернових характерна досить велика частка у світовому експорті.

По-п'яте, із рис. 1 видно втрату конкурентоспроможності вітчизняною цукровою промисловістю. Якщо в 1994–1997 роках спостерігався значний експорт цукру з України, то у 2005–2007 роках ситуація змінилася на протилежну, причому існує тенденція до постійного зниження конкурентоспроможності (так, у 2007 р. РТА для цукру дорівнював 1,16).

По-шосте, конкурентоспроможність тваринницької продукції значно нижча, ніж продукції рослинництва. Спостерігається чітко виражена тенденція до значних її коливань у різні роки, однак позитивним є те, що в 2005-2007 роках яловичина та сухе молоко були конкурентоспроможними на зовнішньому ринку. Крім того, не можна вважати позитивними значні коливання обсягів експорту в різні роки. Це свідчить про те, що в Україні відсутні стійкі «ніші» на світовому ринку, а конкурентоспроможність її продукції, як уже зазначалося, має переважно ціновий характер і великою мірою залежить від кон'юнктури зовнішніх ринків.

Підсумовуючи вже вищесказане, можна стверджувати, що у даний час для аграрного сектора України надзвичайно важливі освоєння зовнішніх ринків, розширення експортної орієнтації виробництва, що повинно стати одним з основних чинників економічного зростання галузі. Це особливо актуально ще й тому, що значна частина продукції не має попиту на внутрішньому ринку внаслідок низької купівельної спроможності населення, і саме ця обставина є основним стримуючим чинником розвитку українського сільського господарства.

Щоб бути гідним конкурентом у такому глобальному середовищі, Україні треба вийти на траєкторію випереджувального розвитку, мобілізувати й капіталізувати головний ресурс, який у неї поки ще є, — людський. Проте країна не може приступити до реалізації цього завдання прямо зараз, оскільки має стартові позиції, які катастрофічно відрізняються в гірший бік від позицій розвинених країн. Підвищення конкурентоспроможності — це передусім тривале вкладання значних інвестицій у чинники, які її формують. Попри те, що основним двигуном конкурентоспроможності країни є бізнес, держава тут — ключовий гравець, оскільки створює умови, які або посилюють конкурентні переваги підприємств і стимулюють їх до інновацій (як технологічних, так і управлінських), або — навпаки [5].

Отже, щоб зробити конкуренцію дійсно рушійною силою розвитку сільськогосподарського виробництва, необхідна не лише наявність на ринку великої кількості незалежних товаровиробників, але, насамперед, досягнення оптимальних співвідношень між попитом і пропозицією на продукцію сільського господарства.

Література

1. Жаліло Я.А. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я. Жаліло, Я. Базиліук; Нац. ін.-т стратегічних досліджень. - К.: Знання України, 2005. - 387 с.
2. Полунєєв Ю. Конкурентоспроможність країни як національна ідея [Електронний ресурс] / Ю. Полунєєв // Режим доступу: <http://www.dt.ua/2000/2020/49518/>, вільний
3. Конкурентоспроможність регіонів України (методологія і практика) / [Чернюк Л.Г., Клиновий Д.В., Швець П.А., Троян В.Л., Петровська І.О., Ярош О.М.]; за науковою редакцією засл. діяча науки і техніки України, д.е.н., проф. Чернюк Л.Г. – К.: РВПС України НАН України, 2010. - 108 с.
4. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. / І.З. Должанський, Т.О. Загорна. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с.
5. Полунєєв Ю. Технологія економічного прориву / Ю.Полунєєв // Дзеркало тижня / Влада. - 2006.- № 41 (620) 28 жовтня - 3 листопада.

Рецензент докт. екон. наук, професор Ткаченко В.Г.

338.486

*Білецька І.М., к.е.н., викладач,
Івано-Франківський інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету*

УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ ЗМІНАМИ У ТУРИЗМІ

Туристична сфера є сьогодні однією з найбільш динамічних щодо темпів розвитку галузей світового господарства, навіть сьогодні, в умовах загальної рецесії світової економіки. Так, за даними UNWTO World Tourism Barometer, обсяг туристичного потоку за 2009 р. скоротився лише на 4% (лише у Африці зафіксовано приріст +3%, а найбільше падіння – у Американському туристичному регіоні (-10%) та у Європі (-7%)), частка доходів від туризму знизилась на 6% у порівнянні з скороченням світового експорту на 12% [1]. Не дивлячись на те, що це доволі низькі результати для індустрії туризму загалом, проте такі показники можна вважати знаковими щодо розуміння стійкості позицій туристичної галузі у виключно важких економічних умовах та її здатності швидко пристосовуватись до негативних змін середовища бізнесу.

Так, перші підсумки щодо роботи міжнародного туризму у 2010 р., підведені у Аргентині на засіданні 88 сесії Виконавчої ради ЮНВТО, яскраво ілюструють позитивні тенденції до зростання у першому півріччі кількості туристичного потоку на 7% у порівнянні з аналогічним 2009 р., які звісно нижчі, аніж у рекордному 2008 р, проте ще раз переконливо доводять гнучкість туристичної галузі.

Щодо України, то за даними Державної служби туризму й курортів, виїзний туристичний потік у 2009 р. знизився на 38%, в'їзд іноземних туристів - на 24% у цілому по Україні, при цьому статистика констатує стабільність внутрішнього туризму в Україні в 2009 р. на рівні попереднього та зростання на 2-2,5% у 2010 р. порівнюючи з аналогічним періодом попереднього року. Фінансові надходження від туризму скоротилися тільки на 2%, становивши майже 1,5 млрд. гривень. Таким чином, вплив світової фінансової кризи був несуттєвим тільки на ринок внутрішнього туризму [2].

Нещодавно, на 88 сесії Виконавчої ради ЮНВТО, було представлено так звану «Білу книгу» – документ щодо проведення реформ в ЮНВТО з метою підвищення ефективності її роботи, в якій окреслено основні пріоритети розвитку міжнародного туризму країн-членів ЮНВТО: внутрішній туризм, забезпечення зайнятості в туризмі, управління у туризмі [3].